

Tadeusz Jaworski

Ustawa o terenowych funduszach odnowy zabytków

Ochrona Zabytków 32/3 (126), 257

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nia wewnątrz kościołów zabytkowych w Polsce w latach 1965—1975;

Tadeusz Chrzanowski, *Aranżacja wewnątrz jako problem współczesnej sztuki sakralnej*; Andrzej Olszewski, *O współczesnej architekturze sakralnej*;

Jerzy Stankiewicz, Aleksander Piwek, Marcin Gawlicki, *O konfliktach związanych z konserwacją i przekształceniem dzieł sakralnej architektury i sztuki oraz ich środowiska*;

Ryszard Brykowski, *Z problematyki ochrony drewnianej architektury sakralnej w Polsce*;

Maria Brykowska, *Dokumentacja w pracach konserwatorskich*;

Ryszard Jurkiewicz (w związku z nieobecnością referat w zastępstwie odczytał inż. Piotr Kozarski), *Osuszanie obiektów zabytkowych*;

Michał Czajnik, Zygmunt Wcze ik, *Konserwacja obiektów zabytkowych*.

Ponadto pod koniec pierwszego dnia obrad wyświetlono dwa filmy instruktażowe z za-

kresu ochrony drewna zabytkowego: jeden pt. *Ochrona drewnianych budynków w skansenach*, wykonany przez ZZG INCO, drugi pt. *Spuszczel, szkodnik drewna*, wykonany przez SGGW. W czasie sympozjum otwarta była wystawa poświęcona ochronie drewna zabytkowego, ze specjalnym uwzględnieniem architektury kościelnej, zorganizowana przez Wydział Współpracy Naukowo-Technicznej przy I Zespole Przemysłu ZZG.

W niektórych referatach oraz w ożywionej dyskusji, będącej niekiedy rozwinięciem zagadnień poruszanych w referatach, sformułowano wiele cennych postulatów. Z uwagi na przygotowywaną publikację materiałów z sympozjum bardziej szczegółowa charakterystyka samych referatów oraz przedstawienie poruszanych w dyskusji zagadnień nie wydaje się w tym miejscu konieczne. Wypada jedynie zaznaczyć, że na dwa najistotniejsze zagadnienia, wymagające szybkich rozwiązań oraz specjalnej troski i czujności, a dotyczą

dalszej modernizacji wewnątrz kościelnych oraz ochrony zagrożonych zabytków drewnianej architektury sakralnej (które bądź zostały „wymienione” na mury, bądź nie były dotąd od wielu lat zagospodarowane), zwrócono uwagę w pismach skierowanych do bpa dra Jana Obląka, przewodniczącego Komisji Episkopatu ds. Zabytków, oraz do wiceministra kultury i sztuki prof. dra Wiktora Zina. Pierwsze tego rodzaju spotkanie państwowej i kościelnej służby konserwatorskiej napawa optymizmem i rokuje nadzieje na szybsze oraz właściwsze rozwiązanie w przyszłości zagadnień związanych z ochroną wspólnych narodowych dóbr kultury.

Obradom przewodniczyli kolejno: prof. dr Ignacy Tloczek, prof. dr Jerzy Stankiewicz, prof. dr Zygmunt Świechowski, który też dokonał podsumowania obrad.

Ryszard Brykowski

USTAWA O TERENOWYCH FUNDUSZACH ODNOWY ZABYTKÓW

Dnia 26 kwietnia 1979 r. Sejm PRL uchwalił ustawę o terenowych funduszach odnowy zabytków. Ustawa określa zasady tworzenia tych funduszy oraz gospodarowania nimi.

Rady narodowe stopnia wojewódzkiego mogą tworzyć — na podstawie art. 2 ustawy — wojewódzkie fundusze odnowy zabytków, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach, na wniosek miejskiej rady narodowej — miejskie fundusze odnowy zabytków. Fundusze są przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć związanych z odnową, a także zabezpieczeniem i konserwacją zabytków.

Dochodami terenowych funduszy ochrony zabytków mogą być:

— darowizny, w tym dobrowolne wpłaty osób fizycznych oraz uspołecznionych i nieuspołecznionych jednostek organizacyjnych;

— wpłaty z organizowanych na ten cel zbiorów publicznych i imprez;

— wprowadzane przez rady narodowe stopnia wojewódzkiego dopłaty do cen biletów wstępu do obiektów zabytkowych i muzeów oraz świadczonych usług hotelarskich i turystycznych;

— wpływy ze sprzedaży stanowiących własność państwa nieruchomości obiektów zabytkowych;

— wpływy ze zwrotu kosztów robót wykonanych ze środków państwowych w obiektach zabytkowych na podstawie ustawy *O ochronie dóbr kultury i o muzeach*;

— dotacje z budżetu rady narodowej oraz budżetu centralnego.

Rada Ministrów może przeznaczyć na terenowe fundusze odnowy zabytków także inne środki i dochody budżetowe.

Zasady wprowadzania przez rady narodowe dopłat do cen biletów wstępu do obiektów zabytkowych i muzeów oraz usług hotelarskich i turystycznych, górne granice tych dopłat, sposób ich pobierania, jak również zwolnienia od nich określiła szczegółowo Rada Ministrów w drodze rozpo-

ządzenia z dnia 19 czerwca 1979 r. Przewiduje ono, że jednostkowe kwoty dopłat do cen biletów wstępu do obiektów zabytkowych i muzeów będą w granicach 1—5 zł, będą więc stanowić dla zwiedzających nieznaczne obciążenie. Wojewódzkimi funduszami odnowy zabytków dysponować będą terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, natomiast miejskimi funduszami odnowy zabytków — terenowe organy administracji państwowej miast, w których utworzone zostaną takie fundusze.

Programy odnowy zabytków i innych przedsięwzięć finansowanych ze środków terenowych funduszy odnowy zabytków (zabezpieczenie, konserwacja itp.) oraz sprawozdania z ich wykonania podlegają zatwierdzeniu przez właściwe rady narodowe.

Przed przedłożeniem programów odnowy zabytków do zatwierdzenia radzie narodowej dysponenci terenowych funduszy odnowy zabytków zasięgają opinii organizacji społecznych i stowarzyszeń społeczno-kulturalnych, podejmujących inicjatywy społeczne w dziedzinie odnowy zabytków. Ustawa wskazuje tym samym na potrzebę łączenia troski o stan i zabezpieczenie zabytków ze strony rad narodowych, terenowych organów administracji państwowej oraz organizacji społecznych i stowarzyszeń.

Ustawa jest wyrazem troski o zachowanie naszego dziedzictwa kulturalnego, w szczególności architektonicznych zespołów zabytkowych Krakowa, Zamościa i innych miast, w których zachowały się relikty dawnego układu urbanistycznego i zabytkowej zabudowy oraz wychodzi naprzeciw inicjatywom społecznym gromadzenia dodatkowych środków finansowych na cele odnowy zabytków.

Mimo rosnących nakładów państwa na odnowę i konserwację zabytków, pełne zabezpieczenie naszego dziedzictwa wymaga troski i aktywnego udziału całego społec-

zeństwa w realizacji wynikających stąd zadań. Środki terenowych funduszy odnowy zabytków stanowiąc będą uzupełnienie środków budżetowych przeznaczonych w budżetach terenowych i budżecie centralnym na konserwację zabytków; pozwoli to na zwiększenie zakresu prac w dziedzinie rewaloryzacji zabytkowych zespołów miejskich.

Ustawa daje nie tylko podstawy prawne do tworzenia funduszy odnowy zabytków, lecz również przesłanki organizacyjne dla aktywności społecznej w dziedzinie ochrony zabytków i gromadzenia na ten cel środków społecznych. Zapewnia też organizacji społecznej i stowarzyszeniom społeczno-kulturalnym wyzwalającym inicjatywy społeczne w dziedzinie odnowy zabytków udział w programowaniu przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia, odnowy i konserwacji zabytków, finansowanych ze środków terenowych funduszy odnowy zabytków. Na podstawie ustawy otwierają się szerokie możliwości do bardziej intensywnego i efektywnego działania społecznych komitetów odnowy zabytków, organizacji społecznych i stowarzyszeń, takich jak Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami oraz wiele innych organizacji społecznych, towarzystw społeczno-kulturalnych i naukowych, a także zakładów pracy.

Ustawa o terenowych funduszach odnowy zabytków powinna przyczynić się do upowszechnienia troski o zabytki, zwiększyć dbałość społeczeństwa o stan współczesny naszego dziedzictwa kulturalnego oraz o jego zachowanie dla przyszłych pokoleń. Ustawa weszła w życie dnia 30 kwietnia 1979 r.; została opublikowana w Dzienniku Ustaw Nr 8, poz. 46; rozporządzenie wykonawcze do ustawy zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 14, poz. 94.

Tadeusz Jaworski